

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (seitsmes koda)

7. juuli 2022*

Eelotsusetaotlus – Sotsiaalpoliitika – Direktiiv 97/81/EÜ – Raamkokkulepe osalise tööaja kohta – Klausel 4 – Diskrimineerimiskeelu põhimõte – *Pro rata temporis*'e põhimõte – Täistööajaga töötava kutselise tuletõrjuja töötasu arvutamisel tema poolt vabatahtliku tuletõrjujana omandatud tööstaaži arvessevõtmine *pro rata temporis*'e põhimõttel

Kohtuasjas C-377/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel cour du travail de Monsi (Monsi kõrgem töökohus, Belgia) 15. juuni 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. juunil 2021, menetluses

Ville de Mons,

Zone de secours Hainaut-Centre

versus

RM,

EUROOPA KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: koja president J. Passer, kohtunikud N. Wahl ja M. L. Arastey Sahún (ettekandja),

kohtujurist: J. Richard de la Tour,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Monsi linn, esindajad: *avocats* N. Fortemps ja O. Vanleemputten,
- RM, esindaja: *avocat* P. Joassart,
- Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin ja D. Recchia,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada 6. juunil 1997 sõlmitud osalist tööaega käsitleva raamkokkuleppe (edaspidi „raamkokkulepe“), mis sisaldub nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/81/EÜ Euroopa Tööandjate Föderatsiooni, Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni poolt sõlmitud osalist tööaega käsitleva raamkokkuleppe kohta (EÜT 1998, L 14, lk 9; ELT eriväljaanne 05/03, lk 267) lisas, klauslit 4.
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt elukutselise tuletõrjuja RMi ning teiselt poolt Monsi linna (Belgia) ja Zone de secours Hainaut-Centre'i (Hainaut-Centre'i päästepiirkond, Belgia) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab vabatahtliku tuletõrjujana omandatud tööstaaži arvessevõtmist tema töötasu arvutamisel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Raamkokkuleppe klausli 1 punkti a kohaselt on raamkokkuleppe eesmärk „kõrvaldada osalise tööajaga töötajate diskrimineerimine ja parandada osalise tööajaga töötamise kvaliteeti“.
- 4 Raamkokkuleppe klausel 2 näeb ette:

„1. Käesolevat kokkulepet kohaldatakse osalise tööajaga töötajate suhtes, kellel on liikmesriigi kehtiva seaduse, kollektiivlepingu või tava kohaselt määratletud tööleping või -suhe.

2. Liikmesriigid võivad pärast konsulteerimist tööturu osapooltega siseriiklike seaduste, kollektiivlepingute või tavade kohaselt ja/või asjakohase tasandi tööturu osapooled siseriiklike tööturu osapoolte vaheliste suhete tava kohaselt jätta käesoleva kokkuleppe reguleerimisalast täielikult või osaliselt välja juhutööd tegevad osalise tööajaga töötajad. Sellised piirangud tuleks regulaarselt üle vaadata, et kindlaks teha, kas objektiivsed põhjused nende kehtestamiseks on püsivad.“
- 5 Raamkokkuleppe klausel 3 näeb ette:

„Käesolevas kokkuleppes kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *osalise tööajaga töötaja* – töötaja, kelle nädala alusel või ühe aasta pikkuse tööperioodi keskmisena arvutatud normaaltööaeg on lühem kui võrreldava täistööajaga töötaja normaaltööaeg;

2. *võrreldav täistööajaga töötaja* – samas ettevõttes täistööajaga töötaja, kellel on sama liiki tööleping või töösuhe, kes teeb sama või samalaadset tööd; seejuures pööratakse tähelepanu sellistele kaalutlustele nagu ettevõttes töötatud aeg ja kvalifikatsioon/oskused.

Kui samas ettevõttes ei ole võrreldavat täistööajaga töötajat, siis tuleb võrrelda kohaldatava kollektiivlepingu alusel või kui kohaldatav kollektiivleping puudub, siis kooskõlas siseriikliku seaduse, kollektiivlepingute või tavadega.“

6 Raamkokkuleppe klausel 4 näeb ette:

„1. Osalise tööajaga töötajate suhtes ei või ainult osalise tööaja tõttu rakendada vähem soodsamaid töötingimusi, kui on võrreldavatel täistööajaga töötajatel, kui erinevat kohtlemist ei õigusta objektiivsed põhjused.

2. Asjakohasel juhul kohaldatakse *pro rata temporis* põhimõtet.

[...]“.

Belgia õigus

5. märtsi 2002. aasta seadus

7 Direktiiv 97/81 võeti Belgia õiguskorda üle 5. märtsi 2002. aasta seadusega osalise tööajaga töötajate diskrimineerimise keelu põhimõtte kohta (*Moniteur belge*, 13.3.2002, lk 10641; edaspidi „5. märtsi 2002. aasta seadus“). Vastavalt selle seaduse artiklile 2 kohaldatakse seda seadust üksnes töötajate suhtes, kes töölepingu alusel täidavad tööülesandeid tasu eest ja teise isiku alluvuses, st töölepinguga seotud töötajad.

Kuninga 20. märtsi 2002. aasta määrus, muudetud kuninga 2. juuni 2006. aasta määrusega

8 Kuninga 20. märtsi 2002. aasta määruse, millega kehtestatakse üldnormid avalike tuletõrjeteenistuste vabatahtlike liikmete varasema teenistuse arvessevõtmise kohta kutseliseks liikmeks võtmisel (*arrêté royal du 20 mars 2002 fixant les dispositions générales relatives à la valorisation pécuniaire des services antérieurs accomplis par des membres volontaires des services publics d'incendie recrutés en tant que membres professionnels*) (*Moniteur belge*, 30.3.2002, lk 13592), mida on muudetud kuninga 2. juuni 2006. aasta määrusega (*Moniteur belge*, 22.6.2006, lk 31874), artiklis 1 on sätestatud:

„Kutseliste liikmetena tööle võetud avalike tuletõrjeteenistuste vabatahtlikele teenistujatele makstakse töötasu, mis vastab palgaastmele, mille alusel nad tööle võeti.

[...] sellise avalike tuletõrjeteenistuste kutselise töötaja töötasu arvutamisel, kes on tööle võetud alates 9. aprillist 2002, võetakse arvesse staaži, mis võrdub avalikus tuletõrjeteenistuses vabatahtlikuna töötatud aastatega.

[...] avalike tuletõrjeteenistuste kutselisele töötajale, kes on tööle võetud enne 9. aprilli 2002, võib töötasu arvutamisel määrata staaži, mis võrdub tema avalikus tuletõrjeteenistuses vabatahtlikuna töötatud aastate arvuga. Varasema teenistuse arvessevõtmist kohaldatakse üksnes tööülesannetele, mida on täidetud alates 1. jaanuarist 2005.“

- 9 Õigusaktidest, mis käsitlevad selle artikli 1 muutmist kuninga 2. juuni 2006. aasta määrusega, nähtub, et see „võimaldab kohalikel omavalitsusüksustel, ilma neid selleks siiski kohustamata, määrata ka enne kuninga määruse jõustumist tööle võetud tuletõrjujatele staaž, mis võtab arvesse kõiki vabatahtlikuna töötatud aastaid. Sellest järeldub, et kõik tuletõrjujad ei saa automaatselt seda staaži. [...] Võttes arvesse oma rahalisi võimalusi, võib iga omavalitsus ise otsustada, kas kohaldada uusi eeskirju või mitte“.

Monsi linna haldus- ja palgaeeskirjad

- 10 Monsi linna mittepedagoogilise personali haldus- ja palgaeeskirjade (edaspidi „Monsi linna haldus- ja palgaeeskirjad“) artiklis 12 on sätestatud:

„Täistööajaga töötamisel tehtud lubatud tööd [...] võib täies ulatuses arvesse võtta.

Osalise tööajaga töötamisel tehtud lubatud tööd [...] võib arvesse võtta nende aastate arvu tõttu, millele need vastaksid, kui neid oleks tehtud täistööajaga töötamisel, korrutatuna murdarvuga, mille lugeja on tegelik nädalane töötundide arv ja nimetaja on täidetud tööülesannetele vastav iganädalane töötundide arv.“

- 11 Nende eeskirjade artikkel 13 *bis* on sõnastatud järgmiselt:

„Alates 1. juulist 2007 ja vastavalt [kuninga 20. märtsi 2002. aasta määrusele, muudetud kuninga 2. juuni 2006. aasta määrusega,] võetakse tuletõrjeteenistuse kutseliste liikmete töötasu arvutamisel arvesse staaži, mis võrdub avalikus tuletõrjeteenistuses vabatahtlikuna töötatud aastatega, ning seda järgmistel tingimustel:

- 1) enne 9. aprilli 2002 ametisse nimetatud liikmetel: proportsionaalselt tegelikult tehtud tööga (igal aastal tegelikult töötatud tundide arvuga vastavalt palgaeeskirjade artikli 12 sätetele);
- 2) pärast 9. aprilli 2002 ametisse nimetatud liikmetel: olenemata tehtud töö mahust (erandina sätetest, mis näevad ette, et lubatud varasem teenistus võetakse arvesse *pro rata* tehtud töö mahuga: palgaeeskirjade artikkel 12),

[...]“.

- 12 Nimetatud eeskirjade artikli 14 lõige 1 näeb ette:

„Samadel tingimustel võib töötasu arvutamisel võtta arvesse ka kuni kuue aasta jooksul Belgias, mõnes teises Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis täis- või osalise tööajaga töötamist, tingimusel et neid tööülesandeid võib pidada otseselt tarvilikuks, see tähendab, et need andsid töötajale kogemusi, mis on kasulikud tema ülesannete täitmisel [...] administratsioonis.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 13 RM oli 1. jaanuarist 1982 kuni 31. juulini 2002 olnud Mouscroni linna (Belgia) vabatahtlik tuletõrjuja.
- 14 Sel ajavahemikul töötas ta töölepingu alusel erasektoris 30. juulist 1990 kuni 11. veebruarini 1995 ja 23. märtsist 1995 kuni 8. veebruarini 1998 raskeveokite juhina ning 9. veebruarist 1998 kuni 30. märtsini 2001 turvatöötajana.

- 15 RM võeti Monsi linna kutseliseks tuletõrjujaks praktikandina alates 1. aprillist 2001 ja seejärel tähtajatult alates 1. aprillist 2002.
- 16 Kutseliste tuletõrjujate töötasu arvutamisel võetakse arvesse nende palgastaaži, mis määratakse kindlaks lähtuvalt avalikus ja erasektoris varasema teenistuse kestuse arvessevõtmisest teatud tingimustel.
- 17 Vastavalt Monsi linna haldus- ja palgaeeskirjadele tunnustas linn RMi kutselise tuletõrjuja ja autojuhina ametisse nimetamisele eelnenud ajavahemiku osas järgmist palgastaaži:
 - ajavahemikul 1. jaanuarist 1982 kuni 29. juulini 1990: 3 kuud ja 17 päeva, mis vastab *pro rata* Mouscroni tuletõrjeteenistuses vabatahtliku tuletõrjujana töötatud 811 tunnile (vastavalt nende eeskirjade artiklile 13 *bis*), ja
 - ajavahemikul 30. juulist 1990 kuni 30. märtsini 2001: 6 aastat, mis vastab maksimaalsele kestusele, mida võib arvesse võtta erasektoris tehtud töö puhul (nagu on ette nähtud nimetatud eeskirjade artiklis 14).
- 18 Tuletõrjeteenistused Belgias läksid 1. jaanuaril 2015 kohalikust omavalitsusest üle piirkondlikule süsteemile, mis hõlmab 34 päästepiirkonda, ning kohaliku omavalitsuse teenistuses olevatest kutselistest tuletõrjujatest said selle päästepiirkonna operatiivtöötajad, kuhu see omavalitsusüksus kuulub.
- 19 Seega sai alates sellest kuupäevast RMist kutseline tuletõrjuja Zone de secours Hainaut-Centre'is, mis kohaldas tema suhtes sama palgastaaži, mida oli varem tunnustanud Monsi linn.
- 20 RM palus 14. juulil 2015 Zone de secours Hainaut-Centre'il parandada tema töötasu suurust, kuna vabatahtliku tuletõrjujana omandatud palgastaaži ei olnud nõuetekohaselt arvesse võetud. Ta palus võtta arvesse kogu aeg, mil ta oli vabatahtlik tuletõrjuja, st 1. jaanuarist 1982 kuni 31. juulini 2002, mis kokku oli 20 aastat ja 7 kuud, võtmata arvesse tema tööülesannete täpset mahtu. Ta leidis nimelt, et nende varasemate teenistuste arvessevõtmine *pro rata temporis*'e põhimõttel tõi kaasa täistööajaga töötajate ja osalise tööajaga töötajate põhjendamatu erineva kohtlemise. Ta leidis seega, et tal on õigus kõrgemale palgajärgule vastavale iga-aastasele töötasule ehk sellele, mis vastab vähemalt 25aastasele staažile, kuna võttes arvesse kõiki tema teenistusaastaid vabatahtliku tuletõrjujana, oli tema tööstaaž 1. jaanuari 2015. aasta seisuga 33 aastat.
- 21 Zone de secours Hainaut-Centre jättis 3. veebruari 2016. aasta otsusega Monsi linna haldus- ja palgaeeskirjade artikli 13 *bis* alusel selle parandamise taotluse rahuldamata, tuvastades, et kuna RM oli asunud teenistusse enne 9. aprilli 2002, tuleb tema vabatahtliku tuletõrjujana omandatud palgastaaži arvesse võtta üksnes proportsionaalselt tema poolt tegelikult täidetud tööülesannetega.
- 22 Lisaks nõudis RM 15. aprillil 2016 Monsi linnalt saamata jäänud töötasu tasumist alates teenistusse asumisest, tuginedes argumentidele, mis olid sisuliselt identsed nendega, millega põhjendati Zone de secours Hainaut-Centre'ile esitatud parandamise taotlust.

- 23 Monsi linn jättis 6. mail 2016 selle nõude rahuldamata põhjendustel, mis olid sisuliselt identsed käesoleva kohtuotsuse punktis 21 nimetatud Zone de secours Hainaut-Centre'i esitatutega, nimelt kohustusega võtta vastavalt Monsi linna haldus- ja palgaeeskirjadele arvesse vabatahtliku tuletõrjuna varem töötatud aastad *pro rata* tegelikult töötatud ajaga.
- 24 RM pöördus 23. mail 2016 kaebusega Monsi linna ja Zone de secours Hainaut-Centre'i vastu Tribunal du travail du Hainaut, division de Monsi (Hainaut' töökohtu Monsi kohtumaja, Belgia) poole.
- 25 See kohus rahuldab RMi nõude 25. veebruari 2019. aasta kohtuotsusega ja otsustas, et varem vabatahtliku tuletõrjuna töötatud aastad tuleb tema palgastaaži kindlaksmääramisel arvesse võtta täies ulatuses, arvestamata RMi tegelikult tehtud töö mahtu.
- 26 Monsi linn ja Zone de secours Hainaut-Centre esitasid selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, st cour du travail de Monsile (Monsi kõrgem töökohus, Belgia).
- 27 See kohus märgib, et Cour constitutionnelle'i (Belgia konstitutsioonikohus) 9. juuli 2013. aasta otsusest nähtub, et vabatahtlikud tuletõrjujad ja kutselised tuletõrjujad täidavad sarnaseid ametiülesandeid samas ametis ning seega on tegemist sarnaste kategooriatega. Selle kohtuotsuse kohaselt „pühendavad vabatahtlikud tuletõrjujad osa oma vabast ajast tuletõrjeteenistusele, kelle ees võtavad nad endale kohustuse [...]; nad saavad rahalist hüvitist *pro rata* töötatud tundide arvuga, minimaalse keskmise tunnitasega, mis on ette nähtud sama palgaastme kutselistele töötajatele [...], kelle suhtes kohaldatakse sotsiaalkindlustuse erikorda“. Nimetatud kohtuotsusest nähtub samuti, et vabatahtlikud tuletõrjujad täidavad vabatahtlikkuse alusel tööülesandeid kutsetegevuse või muu staatuse kõrvalt ning nende suhtes kohaldatakse seetõttu töö- ja tööajakorda, mis erineb kutseliste tuletõrjujate omast.
- 28 Lisaks on Belgia kohtud ja eelkõige Conseil d'État (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) täpsustanud, et vabatahtliku tuletõrjuja tegevus on kõrvaltegevus, mis kuulub koosseisulise ja mitte lepinguvälise töösuhte alla.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul kuulub osalise tööajaga töötajate palgastaaži kindlaksmääramine raamkokkuleppe klausli 4 kohaldamisalasse, kuna töötasu on osa töötingimustest selle klausli tähenduses, nagu nähtub 10. juuni 2010. aasta kohtuotsusest Bruno jt (C-395/08 ja C-396/08, EU:C:2010:329).
- 30 Selles kontekstis juhib eelotsusetaotluse esitanud kohus tähelepanu ka sellele, et kuigi riigisiseseid õigusnorme, millega see raamkokkulepe Belgia õiguskorda üle võeti, st 5. märtsi 2002. aasta seadust, kohaldatakse ainult töölepinguga seotud töötajatele, leiab ta siiski, et vabatahtlikud tuletõrjujad kuuluvad nimetatud raamkokkuleppe alla, kuna nende töösuhe on määratletud riigisiseses õiguses raamkokkuleppe klausli 2 punkti 1 tähenduses.
- 31 Lisaks ei takista asjaolu, et alates tema nimetamisest kutseliseks tuletõrjujaks kohaldatakse RMi tööülesannetele täistööajaga töökorraldust, kuidagi tal osalise tööajaga töötatud ajavahemikku puudutava palgastaaži kindlaksmääramisel tugineda õigusnormidele, mis puudutavad osalise tööajaga töötajaid.
- 32 Samas kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus raamkokkuleppe klausli 4 tõlgendamises ja eelkõige *pro rata temporis*'e põhimõtte ulatuses RMi palgastaaži kindlaksmääramisel.

- 33 Neil asjaoludel otsustas cour du travail de Mons (Monsi kõrgem töökohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [...] raamkokkuleppe klauslit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis näevad ette, et täistööajaga ametisse nimetatud kutseliste tuletõrjujate töötasu arvutamisel loetakse osalise tööajaga vabatahtliku tuletõrjujana tehtud töö palgastaažiks vastavalt töö mahule ehk tegelikult töötatud aja järgi, nagu näeb ette *pro rata temporis*’e põhimõte, mitte selle ajavahemiku pikkuse järgi, mille raames seda tööd tehti?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas raamkokkuleppe klauslit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis täistööajaga kutseliste tuletõrjujate töötasu arvutamisel võtavad palgastaažina *pro rata temporis*’e põhimõttel arvesse tööd, mida nad on varem teinud osalise tööajaga vabatahtlike tuletõrjujatena, st tegelikult töötatud aja järgi, mitte selle ajavahemiku pikkuse järgi, mille raames seda tööd tehti.
- 35 Esimesena tuleb kindlaks teha, kas vaidlus põhikohtuasjas kuulub raamkokkuleppe kohaldamisalasse.
- 36 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et raamkokkuleppe isikuline kohaldamisala on määratletud selle raamkokkuleppe klausli 2 punktis 1 (1. märtsi 2012. aasta kohtuotsus O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 28). Selle sätte kohaselt kohaldatakse seda kokkulepet „osalise tööajaga töötajate suhtes, kellel on liikmesriigi kehtiva seaduse, kollektiivlepingu või tava kohaselt määratletud tööleping või -suhe“.
- 37 Euroopa Kohus on otsustanud, et mõistet „osalise tööajaga töötajad, kellel on tööleping või -suhe“ tuleb tõlgendada riigisisese õiguse tähenduses (1. märtsi 2012. aasta kohtuotsus O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 32). Lisaks nähtub juba raamkokkuleppe klausli 2 punkti 1 sõnastusest, et raamkokkuleppe kohaldamisala on määratletud laialt. Lisaks hõlmab raamkokkuleppes kasutatud mõiste „osalise tööajaga töötaja“ määratlus, mis on ära toodud klausli 3 punktis 1, kõiki töötajaid, olenemata sellest, kas nende tööandja on avaliku või erasektori esindaja (1. märtsi 2012. aasta kohtuotsus O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et riigisisised õigusnormid, millega võeti raamleping Belgia õiguskorda üle, nimelt 5. märtsi 2002. aasta seadus, on kohaldatavad üksnes töölepinguga seotud töötajatele. Belgia kohtud on aga täpsustanud, et vabatahtlike tuletõrjujate tegevus toimub seadusest tuleneva ja mitte lepingulist laadi töösuhte raames.
- 39 Käesoleva kohtuotsuse punktides 36 ja 37 viidatud kohtupraktikat arvestades tuleb siiski tõdeda, et nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kuuluvad vabatahtlikud tuletõrjujad raamkokkuleppe alla, kuna nende töösuhe on määratletud riigisisese õigusega selle raamkokkuleppe klausli 2 punkti 1 tähenduses.
- 40 Teiseks olgu märgitud, et raamkokkuleppe klausli 4 punktis 1 on ette nähtud, et osalise tööajaga töötajate suhtes ei või ainult osalise tööaja tõttu rakendada vähem soodsamaid töötingimusi, kui on võrreldavatel täistööajaga töötajatel, kui erinevat kohtlemist ei õigusta objektiivsed põhjused.

- 41 Põhikohtuasjas aga vaidlustab RM meetodi, mille alusel arvutatakse töötasu, mida ta peab saama kutselise tuletõrjuja ehk täistööajaga töötajana. Samas viitab ta raamkokkuleppe klausliga 4 vastuolus olevale erinevale kohtlemisele, kuna nende reeglite kohaldamine, mis käsitlevad tema palgastaaži arvestamist ajavahemiku alusel, mil ta töötas osalise tööajaga vabatahtliku tuletõrjujana, mõjutab negatiivselt selle töötasu suurust.
- 42 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohus on otsustanud, et raamkokkuleppes soovitakse ühelt poolt edendada osalise tööajaga töötamist ja teiselt poolt kaotada osalise tööajaga ja täistööajaga töötajate vaheline diskrimineerimine (10. juuni 2010. aasta kohtuotsus Bruno jt, C-395/08 ja C-396/08, EU:C:2010:329, punkt 24, ja 5. mai 2022. aasta kohtuotsus Universiteit Antwerpen jt, C-265/20, EU:C:2022:361, punkt 41).
- 43 Neid eesmärgi arvestades tuleb raamkokkuleppe klauslit 4 mõista nii, et selles väljendub liidu sotsiaalõiguse põhimõte, mida ei saa tõlgendada kitsendavalt (10. juuni 2010. aasta kohtuotsus Bruno jt, C-395/08 ja C-396/08, EU:C:2010:329, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Üksnes asjaolu, et töötaja sai täistööajaga töötajaks, ei välista tema võimalust teatavail asjaoludel tugineda raamkokkuleppe klauslis 4 sätestatud diskrimineerimiskeelu põhimõttele, kui väidetakse diskrimineerimine puudutab täistööajaga töötajana töötatud ajavahemikke (vt analoogia alusel – mis puudutab tähtajalise töö raamlepingut, mis sõlmiti 18. märtsil 1999 (edaspidi „tähtajalise töö raamleping“) ning mis sisaldub nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiivi 1999/70/EÜ, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Töötajate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigisõlusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepet tähtajalise töö kohta (EÜT 1999, L 175, lk 43), lisas – 18. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus Valenza jt, C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, punktid 34 ja 35 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 45 Nimelt, kui välistada raamkokkuleppe kohaldamine selliste olukordade suhtes, nagu on kõne all põhikohtuasjas, vähendaks see vastupidi sellele, milline peaks olema nimetatud klausli 4 eesmärk, asjasse puutuvatele töötajatele diskrimineerimise vastu tagatud kaitse ulatust ning tooks kaasa selle klausli põhjendamatult kitsendatud tõlgendamise, mis on vastuolus Euroopa Kohtu praktikaga (vt analoogia alusel, mis puudutab tähtajalise töö raamlepingut, 18. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus Valenza jt, C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 46 Järelikult on raamkokkuleppe põhikohtuasjas kohaldatav, kuna RM töötab küll täistööajaga, kuid tugineb sellele raamkokkuleppele osas, mis puudutab ajavahemikku, mil ta töötas osalise tööajaga.
- 47 Kolmandaks väidab komisjon oma kirjalikes seisukohtades, viidates raamkokkuleppe klausli 2 punktile 2, et RM ei kuulu mõiste „osalise tööajaga töötaja“ alla raamkokkuleppe tähenduses, kuna tema tegevus toimub juhuti.
- 48 Sellega seoses tuleb märkida, et raamkokkuleppe klausli 2 punkt 2 lubab liikmesriikidel või tööturu osapooltel täielikult või osaliselt raamkokkuleppe sätetest välja jätta osalise tööajaga töötajad, kes töötavad juhuti. Siiski ei ole niisugune välistamine mingil juhul automaatne, kuna nagu komisjon mõõnab, on selle suhtes kehtestatud teatud hulk menetlusi ja tingimusi.

- 49 Ühegi eelotsusetaotluses ega Euroopa Kohtule esitatud kirjalikes seisukohtades esitatud tõendi põhjal ei ole aga võimalik tuvastada, et Belgia Kuningriik oleks kasutanud selles sättes ette nähtud võimalust. Igal juhul ei ole mitte Euroopa Kohtu, vaid eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne teha vajalikku kontrolli, et hinnata, kas põhikohtuasjas on tegu sellise olukorraga (vt selle kohta 12. oktoobri 2004. aasta kohtuotsus Wippel, C-313/02, EU:C:2004:607, punkt 39).
- 50 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb järeldada, et vaidlus kuulub raamkokkuleppe kohaldamisalasse.
- 51 Teisena tuleb raamkokkuleppe klausli 4 tõlgendamiseks kõigepealt analüüsida, kas põhikohtuasjas kõne all olev palgastaaž kuulub mõiste „töötingimused“ alla klausli 4 punkti 1 tähenduses.
- 52 Sellega seoses on Euroopa Kohus juba otsustanud, et rahalised aspektid, nagu töötasuga seotud tingimused, kuuluvad selle mõiste alla (vt selle kohta 10. juuni 2010. aasta kohtuotsus Bruno jt, C-395/08 ja C-396/08, EU:C:2010:329, punkt 33).
- 53 Lisaks peavad liikmesriigi pädevad asutused nii töötasu komponentide kui ka nende komponentide suuruse kindlaksmääramisel kohaldama osalise tööajaga töötajatele raamkokkuleppe klauslis 4 ette nähtud diskrimineerimiskeelu põhimõtet (10. juuni 2010. aasta kohtuotsus Bruno jt, C-395/08 ja C-396/08, EU:C:2010:329, punkt 40), võttes samas vajaduse korral arvesse *pro rata temporis*'e põhimõtet (10. juuni 2010. aasta kohtuotsus Bruno jt, C-395/08 ja C-396/08, EU:C:2010:329, punkt 38).
- 54 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et kutseliste tuletõrjujate töötasu arvutamisel võetakse arvesse palgastaaži, nii et see on üks element, mis määrab selle töötasu suuruse.
- 55 Järelikult kuulub põhikohtuasjas kõne all olev palgastaaž mõiste „töötingimused“ alla raamkokkuleppe klausli 4 tähenduses.
- 56 Selleks, et teha kindlaks, kas põhikohtuasjas arutlusel oleva palgastaaži arvessevõtmise üksikasjad vastavad raamlepingu klausli 4 nõuetele, tuleb märkida, et täistööajaga ja osalise tööajaga töötajate võrdväarsuse nõue töötingimuste osas, mis tuleneb klausli 4 lõikes 1 ette nähtud diskrimineerimiskeelu põhimõttest, on kehtestatud, ilma et see vastavalt asjaomase klausli 4 punktile 2 piiraks *pro rata temporis*'e põhimõtte kohaldamist (vt selle kohta 3. märtsi 2021. aasta kohtumäärus Fogasa, C-841/19, EU:C:2021:159, punktid 41 ja 42 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 57 Nimelt kujutab osalise tööajaga töötaja tegelikult tehtud töö mahu arvessevõtmine võrreldes täistööajaga töötaja omaga endast objektiivset kriteeriumi raamkokkuleppe klausli 4 lõike 1 tähenduses, millega on põhjendatud osalise tööajaga töötaja õiguste ja töötingimuste proportsionaalne vähendamine (3. märtsi 2021. aasta kohtumäärus Fogasa, C-841/19, EU:C:2021:159, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 58 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, näevad põhikohtuasjas kõne all olevad õigusnormid ette, et selliste kutseliste tuletõrjujate töötasu arvutamisel, kes nagu RM võeti tööle enne 9. aprilli 2002, on nõutav teenistusstaaž, mis võrdub nende vabatahtlike tuletõrjumatena teenistuses oldud aastate arvuga, mis määratakse *pro rata* nende tegelikult tehtud tööga.

- 59 See aga, kui niisuguste kutseliste tuletõrjujate puhul kohaldatakse nende töötasu kindlaksmääramat tegurit, nagu palgastaaž, mis vastab nende osalise tööajaga töötatud tööaja suhtarvule sama tööd tegevate täistööajaga töötajate tööajast, on raamkokkuleppe klausli 4 punkti 2 tähenduses *pro rata temporis*'e põhimõtte asjakohane kohaldamine (vt selle kohta 3. märtsi 2021. aasta kohtumäärus Fogasa, C-841/19, EU:C:2021:159, punkt 45).
- 60 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et käesoleval juhul on *pro rata temporis*'e põhimõtte kohaldamine osalise tööajaga vabatahtlike tuletõrjujatena töötanud kutseliste tuletõrjujate palgastaaži kindlaksmääramisel selle põhimõtte sobiv kohaldamine raamkokkuleppe klausli 4 punkti 2 tähenduses.
- 61 Seda järeldust ei sea kahtluse alla RMi kirjalikes märkustes välja toodud asjaolu, et alates 9. aprillist 2002 tööle võetud kutseliste tuletõrjujate puhul võetakse arvesse palgastaaži, mis võrdub vabatahtlike tuletõrjujatena töötatud aastate arvuga, võtmata arvesse nende poolt tegelikult täidetud tööülesannete mahtu.
- 62 Raamkokkuleppe klausli 4 punktis 2 on nimelt ette nähtud, et *pro rata temporis*'e põhimõtet kohaldatakse *asjakohasel juhul*. Seega ei kohusta see säte seda põhimõtet kohaldama ega takista ammugi selle kohaldamist valdkonnas, kus seda varem kohaldati. Vastupidise väitmine läheks vastuollu raamkokkuleppe eesmärkidega, milleks muu hulgas on vastavalt klausli 1 punktile a parandada osalise tööajaga töötamise kvaliteeti.
- 63 Igal juhul ei kuulu tähtajalise töölepinguga töötajate teatavate kategooriate võimalik erinev kohtlemine raamkokkuleppes tunnustatud diskrimineerimiskeelu põhimõtte kohaldamisalasse (vt analoogia alusel, mis puudutab tähtajalise töö raamlepingut, 13. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus MIUR ja Ufficio Scolastico Regionale per la Campania, C-282/19, EU:C:2022:3, punkt 72 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 64 Lisaks tuleb RMi poolt vabatahtliku tuletõrjujana tegelikult täidetud tööülesannete arvutamise osas märkida, et ühe Nivelles'i linna (Belgia) vabatahtliku tuletõrjuja kohta on Euroopa Kohus juba otsustanud, et olukorda, kus töötaja on sunnitud viibima valveajal oma elukohas, olema seal tööandjale kättesaadav ja olema võimeline kaheksa minuti jooksul töökohta jõudma, tuleb lugeda tööajaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta (ELT 2003, L 299, lk 9; ELT eriväljaanne 05/04, lk 381) artikli 2 tähenduses. Olukord on siiski erinev juhul, kui töötaja on valves vastavalt valveaja korraldusele, mille kohaselt peab ta olema pidevalt kättesaadav, kuid ei pea siiski töökohal viibima (vt 21. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Matzak, C-518/15, EU:C:2018:82, punktid 60 ja 65).
- 65 Lõpuks tuleb samuti täpsustada, et käesoleva kohtuotsuse punktis 60 esitatud järeldus, mille kohaselt põhikohtuasjas kõne all olevad õigusnormid kujutavad endast *pro rata temporis*'e põhimõtte sobivat kohaldamist, sõltub tingimusest, et palgastaaži kindlaksmääramine oleneb otseselt asjaomase töötaja tehtud töö hulgast, mitte üksnes tema omandatud tööstaažist. Viimasel juhul nimelt ei kohaldataks *pro rata temporis*'e põhimõtet (vt selle kohta 10. juuni 2010. aasta kohtuotsus Bruno jt, C-395/08 ja C-396/08, EU:C:2010:329, punktid 65 ja 66).
- 66 Käesoleval juhul näib eelotsusetaotlusest tulenevat, et RMi palgastaaži kindlaksmääramine sõltub otseselt tema tehtud töö hulgast. Siiski peab selle kohta vajalikud kontrollimised läbi viima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

- 67 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et raamkokkuleppe klauslit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis võtavad täistööajaga kutseliste tuletõrjujate töötasu arvutamisel palgastaažina *pro rata temporis*'e põhimõttel arvesse tööd, mida nad on varem teinud osalise tööajaga vabatahtlike tuletõrjujatena, st tegelikult täidetud tööülesannete järgi.

Kohtukulud

- 68 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (seitsmes koda) otsustab:

Osalist tööaega käsitleva raamkokkuleppe, mis sõlmiti 6. juunil 1997 ja mis sisaldub nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/81/EÜ Euroopa Tööandjate Föderatsiooni, Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni poolt sõlmitud osalist tööaega käsitleva raamkokkuleppe kohta lisas, klauslit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis võtavad täistööajaga kutseliste tuletõrjujate töötasu arvutamisel palgastaažina *pro rata temporis*'e põhimõttel arvesse tööd, mida nad on varem teinud osalise tööajaga vabatahtlike tuletõrjujatena, st tegelikult täidetud tööülesannete järgi.

Allkirjad